

Förslag till värdeetrakter för våtmarker

Sörmland är ett myrfattigt län och våtmarkerna utgör endast cirka 2,8% av landytan. Länet ligger inom myrtypsregionen "Tallmosse-strandvåtmarksregionen" (Våtmarksinventeringen, VMI, 2009). Regionen kännetecknas av tallmossar, topogena kärr (plana eller svagt sluttande kärr) och strandvåtmarker (limniska och marina). Rikkärr finns spritt i länet i mindre omfattning.

Vad är värdeetrakter och hur kan man använda sig av värdeetrakter?

Värdeetrakter definieras som större områden i landskapet med högre ekologiska värden än omgivande landskap. En värdeetrakt har högre täthet av värdekärnor för djur- och växtliv, inklusive biologiskt viktiga strukturer, funktioner och processer. Det betyder dock inte att allt i en värdeetrakt håller höga värden. I en värdeetrakt är det lämpligt att bevara och stärka den utpekade naturtypen, i det här fallet våtmarker. Det kan innebära åtgärder för att bevara befintliga värdekärnor samt öka arealen, förbättra kvalitén eller minska avståndet mellan värdekärnor. Detta innebär t ex att:

- Skydda våtmarker eller restaurera utdikade våtmarker
- Återskapa våtmarker som en gång har funnits
- Röja och återuppta hävden i våtmarker som vuxit igen
- Prioritera olika former av stöd till åtgärder inom värdeetrakter för våtmarker

Bakgrund

I den regionala handlingsplanen för grön infrastruktur i Södermanlands län, som togs fram 2019, saknas kartor som visar värdeetrakter för våtmarker. En av åtgärderna som föreslogs i handlingsplanen handlar om att bygga upp kunskapen om våtmarker i länet. Som en del i detta arbete har arbetsgruppen nu tagit fram ett förslag till värdeetrakter för våtmarker.

Länkar till mer information

[Regional handlingsplan för grön infrastruktur i Södermanlands län \(2019\)](#)

[Grön infrastruktur på länsstyrelsens externa webbplats](#)

[Våtmarksinventeringen, VMI, Naturvårdsverket 2009](#)

Metodbeskrivning av ArcGIS-analys för bestämmande av värdetrakter för våtmarker i Södermanlands län.

Värdetrakterna omfattar landskapsavsnitt med hög täckningsgrad av värdefulla våtmarker.

Värdekärnor har definierats som våtmarker med klass 1 och 2 i *VMI* (Naturvårdsverkets nationella våtmarksinventering) samt våtmarker som omfattas av Naturvårdsverkets *Myrskyddsplan för Sverige*.

VMI Klass 1 - Objekt med mycket höga naturvärden för regionen och är av internationellt eller nationellt bevarandevärde.

VMI Klass 2 - Objekt som vanligen är i stora delar opåverkade av ingrepp och har höga naturvärden med nationellt eller regionalt bevarandevärde. Ingrepp som påverkar objektens hydrologi bör undvikas.

Myrskyddsplan för Sverige omfattar ett urval av landets mest värdefulla och prioriterade myrar, områden som borde skyddas inom de kommande 15 åren.

Då vissa sjöar i sin helhet utgör våtmark enligt inventeringarna, klipps öppna vattenytor bort från våtmarkerna innan analys.

I analysen skapas först ett raster där cellvärden antingen är 1 om cellen berör en våtmark eller 0 om så inte är fallet.

Med en så kallad [Focal Statistics-analys](#) skapas ett nytt raster. Cellvärdena där utgör summan av värdena i alla celler inom en angiven radie runt motsvarande cell i ursprungsrastret. Sökradien som används i analysen är 1500 meter.

Ytterligare ett nytt raster skapas där cellerna tilldelas ett värde som motsvarar summan i respektive cell från föregående raster dividerat med antalet celler inom sökradien, för att visa täckningsgraden av våtmarker inom varje cells sökradie.

Ett tröskelvärde anges för täckningsgraden av våtmarker inom cellens sökområde som ett kriterium för att cellens ska klassas som värdetrakt. För värdetrakter i Södermanland är tröskelvärdet för täckningsgraden 5 %. Det betyder att minst 5 % av ett område måste utgöras av våtmark för att klassas som värdetrakt.

Ett sista kriterium för att ett område ska klassas som värdetrakt är att det minst behöver finnas 200 ha våtmark inom området.

Schematisk illustration över täthetsanalysen

0	0	0	0	0	1	1	0
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	1	0	0	0	1	0
0	1	0	1	0	1	0	0
0	0	1	0	0	0	0	1
0	0	0	0	0	0	1	1
1	1	0	0	0	0	0	0
0	1	0	0	0	1	0	0

Raster över hela länet. Celler med värde 1 symboliserar våtmark.

0	0	0	0	1	2	2	1
0	1	1	1	1	3	3	2
1	2	3	2	2	2	2	1
1	3	4	3	2	2	3	2
1	2	3	2	2	2	4	3
2	3	2	1	0	1	3	3
3	3	2	0	1	2	3	2
3	3	2	0	1	1	1	0

Resultat efter Focal Statistics-analys. Cellvärdet motsvarar summan av antalet celler med våtmark inom radien 1,5 cell.

0%	0%	0%	0%	11%	22%	22%	11%
0%	11%	11%	11%	11%	33%	33%	22%
11%	22%	33%	22%	22%	22%	22%	11%
11%	33%	44%	33%	22%	22%	33%	22%
11%	22%	33%	22%	22%	22%	44%	33%
22%	33%	22%	11%	0%	11%	33%	33%
33%	33%	22%	0%	11%	22%	33%	22%
33%	33%	22%	0%	11%	11%	11%	0%

Ett tröskelvärde anges för täckningsgraden av våtmarker inom söksområde som ett kriterium för att cellens ska klassas som värdetrakt. I detta exempel är tröskelvärdet 30 %, men för att ta fram värdetrakter i Södermanland har tröskelvärdet för täckningsgraden varit 5 %.

0%	0%	0%	0%	11%	22%	22%	11%
0%	11%	11%	11%	11%	33%	33%	22%
11%	22%	33%	22%	22%	22%	22%	11%
11%	33%	44%	33%	22%	22%	33%	22%
11%	22%	33%	22%	22%	22%	44%	33%
22%	33%	22%	11%	0%	11%	33%	33%
33%	33%	22%	0%	11%	22%	33%	22%
33%	33%	22%	0%	11%	11%	11%	0%

Cellvärdet motsvarar andel celler med våtmark av totalt antal celler inom sökradien 1,5 cell, vilket anger täthet av våtmarker inom området.

0%	0%	0%	0%	11%	22%	22%	11%
0%	11%	11%	11%	11%	33%	33%	22%
11%	22%	33%	22%	22%	22%	22%	11%
11%	33%	44%	33%	22%	22%	33%	22%
11%	22%	33%	22%	22%	22%	44%	33%
22%	33%	22%	11%	0%	11%	33%	33%
33%	33%	22%	0%	11%	22%	33%	22%
33%	33%	22%	0%	11%	11%	11%	0%

Ett sista kriterium för att ett område ska klassas som värdetrakt är att det minst behöver finnas 200 ha våtmark inom området. I detta exempel innebär det att området ska innehålla minst 4 våtmarksceller för att klassas som värdetrakt.